

МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ СПЕРМІЇВ У КНУРІВ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ

Федяєва А. С., Харківська державна зооветеринарна академія

Досліджено морфофункціональні показники спермій чистопорідних кнурів – плідників великої білої породи, ландрас, дюрок, гібридних, отриманих у поєднанні п'яти порід; термінальних (ДП – х дюрок п'єтрен) і термінальних Macster. Дослідження показали, що межею кількості патологічних спермій в еякуляті є 30 %, так як вже за 15-20 % спермій ненормальної форми в спермі кнурів отримують малоплідне потомство, зазначається народження слабких і муміфікованих поросят. Не можна не погодитися з вченими, які стверджують, що сперма, в якій міститься більше 20 % патологічних спермій, непридатна для штучного осіменіння.

Ключові слова: генотип, порода, якість сперми, кнури, штучне осіменіння.

MORPHOFUNCTIONAL PARAMETERS OF SPERM OF BOARS OF DIFFERENT GENOTYPES

Fedyayeva A. S., Kharkiv state zooveterinary academy

The morpho-functional parameters of the sperm of purebred boars of Large White breed, Landrace, Duroc, hybrid, obtained in the combination of the five breeds; the terminal (DP – Duroc x pietrain) and terminal Macster were studied. Researches have shown that the limit of the number of abnormal sperm in the ejaculate is 30 %, as already at 15-20 % sperm abnormal forms in the boar's sperm get small litters, the birth of mummified and weak piglets is observed. We agree with researchers, who state that the sperm containing more than 20 % of abnormal sperms is unsuitable for the artificial insemination.

Key words: genotype, breed, sperm quality, boars, artificial insemination.

УДК 636.082.4

ФОРМУВАННЯ М'ЯСНОСТІ СВИНЕЙ РІЗНОГО ТИПУ ПРОДУКТИВНОСТІ У ПІСТНАТАЛЬНОМУ ОНТОГЕНЕЗИ

Хватов А. І., к. с.-г. н., Хватова М. А., к. с.-г. н.

Інститут тваринництва НААН

У статті представлені результати досліджень з формування м'ясності свиней різних типів продуктивності у постембріональному періоді онтогенезу.

Встановлено вікові і породні особливості формування відгодівельних ознак і забійних якостей, морфологічного і сортового складу туш і відрубів, фізико-хімічних і технологічних показників м'яса і сала.

Відмічено більш інтенсивний ріст показників продуктивності в початковому періоді онтогенезу. Виявлено значну перевагу свиней м'ясного типу продуктивності над сальними і універсальними породами у всі вікові періоди формування м'ясності.

Ключові слова: свині, породи, відгодівельні забійні і м'ясні якості, туші, відруби, м'ясо, м'ясність жир

До 50–70-х років минулого сторіччя розводили в основному тільки сальні та універсальні породи [1, 2], які мали чітко виражений сальний напрям продуктивності. У зв'язку зі зміною умов праці в сторону її полегшення за рахунок механізації й автоматизації виробничих процесів у послідуочі десятиріччя змінилася і структура живлення людей. В їх раціонах збільшилася питома вага м'ясних, високобілкових

продуктів. Відповідно змінився і напрям селекції. Він став орієнтований на м'ясне і беконне виробництво свинини.

Враховуючи це, а також відповідно до Наказів Міністерства сільського господарства та продовольства України № 305 від 4 лютого 1983 р. «Про міри по прискоренню виведення нових високопродуктивних порід сільськогосподарських тварин» та № 327 від 31. 12. 93 р. «Про виведення української м'ясної породи свиней» були інтенсивно розпочаті роботи щодо створення спеціалізованих вітчизняних батьківських м'ясних порід. Створювалися вони методами як чистопородного, так і складного відтворювального схрещування вітчизняних і зарубіжних порід. Вибір методів селекції залежав від поставлених цільових стандартів, рівня продуктивності наявного породного генофонду свиней, фахових здібностей селекціонерів, тощо.

Вважалося, що материнська порода повинна бути добре пристосованою до місцевих природно-кліматичних і господарських умов, забезпечувати виживання і розвиток приплоду у ембріональній та підсисний період, а м'ясні якості будуть забезпечувати батьківські породи.

Це обґрунтовувалось ще й не сумісткістю м'ясних і репродуктивних та конституційних ознак. Часто такі материнські генотипи мали ослаблену конституцію і резистентність, низьку репродуктивну здатність.

Дослідженнями видатних вчених В. П. Рибалка, В. О. Медведєва, М. Д. Березовського, Б. В. Баньковського, А. Ф. Ткачова, В. М. Юрченко, А. І. Хватов та інших були розроблені ефективні методи і схеми удосконалення існуючих і створення нових порід, типів, кросів, ліній та родин свиней [4, 5].

Тільки за останнє десятиріччя було виведено три вітчизняні спеціалізовані м'ясні породи (українська і полтавська м'ясна, червона білопояса), 6 внутрішньопородних і заводських типів у великій білій породі (УВБ 1–3), ландрас УЛН–1, дюрок та лінію Рекса 599 в уельській породі з підвищеними м'ясними якостями [3, 4, 5]. Трудомісткі, глибокі дослідження з формування м'ясності в ембріональній період різного типу продуктивності вперше провела Я. Я. Яцун [6]. Було встановлено, що вікові і породні закономірності формування м'ясності проявляються уже з 30-добового віку, фізико-хімічні якості м'язової тканини – з 90 днів від народження. Осьовий і периферичний відділи скелету розвивалися з різною інтенсивністю: до 45 діб краще розвивається осьовий, потім периферичний. Із останнього з більшою швидкістю росте стегнова кінцівка. Встановлені відмінності зберігалися і в постембріональному онтогенезі [6].

Пришвидженню темпів удосконалення м'ясності сприяли нові методи ранньої прижиттєвої її оцінки, індексної селекції (А. І. Хватов) та розробка низки приладів прижиттєвої оцінки товщини сала та якісних показників продукції (М. І. Бугайов) [7, 8]. Це сприяло широкому впровадженню в практиці методу оцінки власної продуктивності ремонтного молодняка та якісних показників м'язової і жирової тканин. Із часом проблема підвищення м'ясності свиней та збільшення виробництва свинини з високим вмістом м'язової тканини набуває ще більшої актуальності. У зв'язку з цим виникає необхідність узагальнення окремих методологічних стратегій з встановлення закономірностей росту і формування м'ясності свиней у постембріональному онтогенезі та розробки методів її подальшого підвищення і використання перспективи породного генофонда свиней.

Тому метою наших досліджень було встановлення закономірностей формування м'ясності у динаміці постембріонального періоду онтогенезу свиней різного типу продуктивності.

Матеріали та методи досліджень. Експериментальна частина досліджень проведена на контрольно-випробувальній станції Інституту тваринництва УААН

(1970–1980 рр.) та в умовах племінних господарств зони діяльності Інституту (1981–2000 рр). Порівняльну оцінку свиней української м'ясної породи проводили в умовах промислової технології селекційно-гібридного центру ЕВО "Задніпровське" Вітебської області. Оцінку м'ясо-сальних якостей здійснювали згідно з вимогами галузевих стандартів ОСТ 10–2–86 і ОСТ 10–3–86. Прижиттєве визначення товщини сала проводили ультразвуковими приладами конструкції Інституту – УТ СЦП і "Супор" (ОСТ 10–25–86). До м'ясних типів включали породи ландрас, уельська і українська м'ясна; сальних – миргородську. Контролем були свині великої білої породи. Базовими господарствами свиней були племзаводи і племрепродуктори: ДП ДГ. "Гонтарівка" і "Українка" ІТ НААН Харківської області (ландрас, уельська), "Україна" Хмельницької області (українська м'ясна), ВСАТ "Агрокомбінат" Слобожанський" велика біла.

Враховували відгодівельні, забійні якості, сортовий і морфологічний склад туш, і відрубів проміри туш, ріст і розвиток окремих м'язів, фізико-хімічний склад м'яса і сала.

Результати досліджень. Показники відгодівельних і забійних якостей наведені в таблиці 1. Найбільшу енергію росту на відгодівлі як до живої маси 100 кг, так і 120 кг, мали підсвинки м'ясної породи ландрас. Аналогічну закономірність за віком досягнення забійної маси на породовипробуванні встановлено і для свиней української м'ясної породи. Найнижчі показники енергії росту виявлено для генотипів миргородської породи. Проте на останньому породовипробуванні у НДІ свинарства і АПК у 2000–2002 рр. селекційний диференціал між різними породами за енергією росту зменшився до 7 діб.

Встановлено не тільки породні відмінності, а й вікові. Найбільша інтенсивність росту живої маси встановлена у ранніх періодах онтогенезу. Коефіцієнти росту живої маси були найбільшими за перший місяць і досягали від 6,5 до 6,9, у 3 місяці – уже від 3,3 до 3,9 і в 6 міс. – тільки 2,7 – 2,8 раза.

Таблиця 1

Відгодівельні і забійні якості свиней різного типу продуктивності

Вік. пер, міс.	Велика біла			Миргородська			Ландрас		
	жива маса, кг	вік, діб	заб. вихід, %	жива маса, кг	вік, діб	заб. вихід, %	жива маса, кг	вік, діб	заб. вихід, %
При народженні	1,3±0,04	1,0	79,5	1,3	1,0	74,5	1,4	1,0	73,3
3	24,5±0,7	76,6	69,2	25,2	85,4	68,8	24,5	70,0	71,0
4	40,0±0,0	113,6	70,1	40,0	123,6	70,1	40,0	107,2	77,0
5	60,0±0,6	140,8	76,6	60,0	154,6	78,2	60,0	134,6	76,2
6	80,0±0,4	171,7	77,7	80,0	188,4	77,2	80,0	163,7	73,5
7	100,0±0,6	200,0	75,2	100,0	216,2	77,1	100,0	193,1	74,3
8	122,0±0,7	222,0	76,8	121,0	253,2	80,6	121,0	214,1	75,5

Забійний вихід із віком спочатку знижувався за рахунок збільшення питомої ваги внутрішніх органів, а потім уже зростав на 1,6 – 2,6 % за місяць. Найбільш високі показники забійного виходу були у сального типу свиней. Різниця між порода-

ми досягала від 3,8 % до 5,15 %. У розрізі окремих структур туш найбільшою інтенсивністю в постембріональний період відзначалися: маса туш – коефіцієнти росту в межах від 114,9 – 152,6, потім внутрішні органи (51,9 – 60,9), шкіра (33 – 56,2), ноги (28,4 – 31,1) і голова (15,1 – 22,1). Таким чином, найбільш цінні частини туш зростають інтенсивніше.

Із віком у тушах усіх порід відносний вміст м'яса і кісток знижується, а сала – збільшується. Найбільші зміни встановлено у 5 – 6 – місячному віці. Перевага вмісту сала над м'ясом настає у 6 – місячному віці у миргородській породі, а в породі ландрас – на 1,0 – 1,5 місяців пізніше. Перевагу свиней м'ясного типу продуктивності (українська м'ясна, ландрас) над сальними й універсальними за м'ясністю підтвердили і результати породовипробування 2000 – 2002 рр. при ІС НААН і АПВ [9].

Свині м'ясних порід мали найбільший вихід м'яса в тушах – 61,2 %, менший рівень сала – 28,0 % і кісток – 10,8 % у порівнянні з показниками великої білої породи – відповідно 58,6 %, 30,4 % і 11,0 %. Методом дисперсійного аналізу було встановлено більший вплив на вміст м'яса породи – 39,1 %, ніж живої маси при забої – 20,5 %.

Відмічено вікові породні відмінності за лінійними промірами туш. До 5 – ти – місячного віку туші свиней збільшуються в довжину, а потім – у ширину. Найбільш інтенсивно ростуть туші у свиней м'ясних порід. Довжина туш збільшувалась від 20,8 – 25,0 см при народженні до 93,3 – 102,1 см при забої живою масою 100 кг., тобто майже в 4,4 рази. Коефіцієнти росту за період від народження до 100 кг становлять за максимальною шириною туш – 3,7, мінімальною шириною туш – 4,2, площею "м'язового вічка" – 5,5 рази.

Таблиця 2

Морфологічний склад туш (в % до передзабійної маси)

Вікові періоди, міс.	Велика біла			Миргородська			Ландрас		
	м'ясо	сало	кістки	м'ясо	сало	кістки	м'ясо	сало	кістки
При народженні	75,8	-	24,2	73,3	-	26,7	75,6	-	24,4
3	64,1	20,2	15,7	60,5	24,4	15,1	66,9	16,8	16,3
4	63,0	23,5	13,5	59,4	26,4	14,2	66,7	18,6	14,7
5	61,8	26,3	11,9	56,0	32,4	11,6	64,5	23,7	12,0
6	59,4	29,0	11,6	53,2	53,6	11,2	66,7	21,2	12,1
7	56,8	31,6	11,6	49,4	39,3	11,3	62,8	25,0	12,2
8	51,6	38,4	10,0	44,0	46,5	9,5	58,4	31,1	10,5

Найбільш контрастними встановлено відмінності між породами у всі вікові періоди за товщиною сала на тушах. Середня товщина сала над 6 – 7 – грудними хребцями збільшувалась від 5 мм у місячному віці до 27,5 мм у 7-місячному в породі ландрас, від 7 мм. до 31,7 мм., – велика біла і від 9,4 мм. до 37 мм – миргородська. Коефіцієнту росту товщини сала за цей період становили відповідно 5,3, 4,5 і 4,5 рази. Середня маса півтуш збільшувалась від народження до забою в 100 кг. від 0,3 кг до 31,0 кг тобто зростала в 103 рази. Темпи росту півтуш були нерівномірними. Коефіцієнти росту зменшувалися за перший місяць до 1,27 рази при забої в 8 місяців або в 5,1 рази. Найбільш інтенсивний ріст було відмічено в ранній період онтогенезу.

Сортовий склад туш. Питома вага і структура окремих відрубів різна. Найбільш цінними є маса задньої третини туші, лопаткова частина, корейка, грудинка, попереk. Малоцінними є бакишейний заріз, рулька, голяшка та щокovina. Сортovий і морфологічний склад туші і відрубів наведено в таблицях 2, 3.

Таблиця 3

Морфологічний склад відрубів, %

Структура	Породи	При народженні	3	4	5	5	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Лопаткова частина								
М'ясо	М*	81,9	65,3	65,6	63,6	61,0	56,4	52,7
	ВБ*	79,3	67,4	68,2	66,6	65,2	63,6	59,7
	Л*	79,0	68,8	72,6	71,2	70,3	69,3	64,5
Сало	М	–	16,9	18,2	22,2	25,5	29,4	34,9
	ВБ	–	15,9	16,8	18,7	20,5	22,1	28,8
	Л	–	13,9	9,8	14,0	15,0	15,7	22,5
Кістки	М	18,1	17,8	16,2	14,2	13,5	14,2	12,4
	ВБ	20,7	16,7	15,0	14,7	14,3	14,3	11,5
	Л	21,0	17,3	17,6	14,8	14,7	15,0	13,0
Корейка								
М'ясо	М	70,3	52,5	50,9	46,3	42,1	38,8	23,6
	ВБ	65,2	54,1	50,9	58,2	47,0	47,5	34,0
	Л	62,3	58,5	62,0	58,6	60,7	55,1	48,6
Кістки	М	29,7	19,6	19,8	12,4	12,6	14,4	10,8
	ВБ	34,8	23,0	20,4	13,4	12,9	13,9	12,7
	Л	37,7	24,6	17,9	13,4	13,5	13,6	13,5
Грудинка								
М'ясо	М	66,0	46,0	51,0	42,8	39,5	38,3	35,5
	ВБ	58,4	56,9	53,5	56,6	54,0	40,9	48,1
	Л	71,7	56,9	57,8	49,5	54,6	51,4	46,4
Сало	М	–	41,3	37,7	47,4	50,6	52,0	58,3
	ВБ	–	34,7	36,4	36,4	35,9	48,9	45,7
	Л	–	27,6	31,2	40,9	33,3	37,6	46,4
Кістки	М	34,0	12,7	11,3	9,8	9,9	9,7	6,2
	ВБ	41,6	8,4	10,1	10,0	10,1	10,2	6,2
	Л							
Задня третина півтуші								
М'ясо	М	78,9	65,3	67,9	65,3	63,3	57,3	54,3
	ВБ	75,10	71,8	72,7	69,5	68,6	64,6	60,5
	Л	81,4	75,7	72,2	72,5	71,7	71,7	68,3
Сало	М	–	16,9	18,2	22,5	24,9	31,1	35,1
	ВБ	–	11,5	18,9	18,0	19,3	23,4	28,9
	Л	–	9,2	12,8	14,7	15,3	15,9	20,7
Кістки	М	21,1	17,8	13,9	12,2	11,8	11,6	10,6
	ВБ	24,9	16,7	13,5	12,5	12,1	12,0	10,6
	Л	18,6	16,1	15,0	12,8	13,0	12,4	11,0

Примітка. М – миргородська, ВБ – велика біла, Л – ландрас.

Зі збільшенням живої маси півтуш відбувалися зміни як у співвідношеннях між окремими відрубками, так і за складом тканин, з яких вони складаються.

Так, при народженні найбільшу питому вагу становила лопаткова частина (45 % від маси півтуші), потім задня третина півтуші (31,0 %), корейка, грудинка і поперекова частина – по 8 %. Із віком питома вага лопаткової частини зменшувалася на 15 %, незначно зменшувалася маса задньої третини півтуші – на 1 %, а маса корейки, грудинки і поперекової частини – збільшувалася – на 2–5 % залежно від типу продуктивності свиней.

За інтенсивністю росту на першому місці була поперекова частина з коефіцієнтом росту від 167 до 281 (залежно від породи), потім корейка (164 – 223), грудинка (147 – 186), задня третина півтуші (115 – 136) і на останньому місці – лопаткова частина (80 – 96).

За питоною вагою окремих відрубків при забої у 8 міс. найбільшими були лопаткова частина і задня третина півтуші (по 30,5 % від маси півтуші), найменша маса – у грудинки (біля 10 %) і щокровини – (2,0 %) корейка і грудинка займали проміжне положення (12,4 % і 13,5 %).

Із збільшенням живої маси півтуш відбувалися зміни як у співвідношеннях між окремими відрубками, так і за складом тканин, з яких вони складаються.

Так, при народженні найбільшу питому вагу становила лопаткова частина (45 % від маси півтуші), потім задня третина півтуші (31,0 %), корейка, грудинка і поперекова частна – по 8 %. З віком питома вага лопаткової частини зменшувалося на 15 %, незначно зменшувалася маса задньої третини півтуші – на 1 %, а маса корейки, грудинки і поперекової частини – збільшувалася – на 2–5 % в залежності від типу продуктивності свиней.

За інтенсивністю росту на першому місці була поперекова частина з коефіцієнтом росту від 167 до 281 (в залежності від породи), потім корейка (164 – 223), грудинка (147 – 186), задня третина півтуші (115 – 136) і на останньому місці – лопаткова частина (80 – 96).

Значні породні особливості встановлені за розподілом м'язової, жирової і кісткової тканини в окремих відрубках туш. Найбільший вміст м'яса виявлено в задній третині туші і лопатковій частині у всіх вікових періодах (53 – 68 %), найменший – у відрубках середньої частини туші (корейка, грудинка і поперекова частина) – 23 – 50 %. Із віком вміст м'яса у відрубках м'ясних порід знижувався менш інтенсивно, ніж у сальних і універсальних порід. Це дає можливість здійснювати забій м'ясних порід із масою до 120 кг без погіршення їх м'ясних кондицій.

Породні особливості у морфологічному складу відрубків повторюють особливості складу півтуш – більший вміст м'язової тканини мали породи м'ясного типу, сала – сальних порід.

Аналіз розвитку м'язової тканини в розрізі окремих м'язів виявив, що мускулатура осьового скелету з віком підвищується, а периферичного – зменшується. Коефіцієнти росту становили – відповідно 180 і 140 разів.

Питома вага найдовшого м'яза спини з віком підвищується – від 32 % при народженні до 42 % у дорослих. В мускулатурі периферичного скелету найбільшу питому вагу мають м'язи тазових кінцівок, які з віком перевершують темпи росту плечелопаточності відділу.

Фізико-хімічні і технологічні якості м'яса і сала. Порівняльну оцінку динаміки фізико-хімічних якостей м'яса і сала наведено в таблиці 4.

РН м'яса свиней усіх порід і вагових кондицій змінювався незначно і був у межах норми. Активна кислотність (рН) обумовлена кількістю молочної кислоти, яка появляється при анаеробному гліколізі і може зменшуватися, якщо запаси гліко-

гену зменшуються в передзабійний період. Результати аналізу вологоутримувальної здатності не виявили великої різниці між групами. Як тенденцію слід відмітити збільшення в м'ясі усіх порід вмісту сухої речовини і жиру.

Таблиця 4

Динаміка фізико-хімічних якостей м'яса і сала з віком

Показники	Порода	Вік, місяць					
		3	4	5	6	7	8
М'ясо							
Активна кислотність, рН.	ВБ	5,8	5,5	5,8	5,8	5,7	5,6
	М	5,7	5,6	5,5	5,9	5,8	5,9
	Л	5,6	5,5	5,8	5,6	5,6	5,6
Ніжність, кг /см ² .	ВБ	0,65	0,63	0,85	0,74	0,73	0,74
	М	0,65	0,62	0,78	0,61	0,78	0,80
	Л	0,65	0,51	0,80	0,87	0,71	0,73
Вміст зв'язаної води, %	ВБ	50,8	53,2	52,5	52,7	52,7	53,1
	М	47,2	47,9	54,2	55,7	56,4	55,8
	Л	50,2	52,7	50,8	50,2	51,1	51,9
Вміст вільної води, %	ВБ	35,0	30,1	29,0	28,8	28,7	28,1
	М	36,2	35,5	27,5	25,9	23,3	23,1
	Л	34,8	30,3	33,1	32,7	29,8	29,7
Загальна волога, %	ВБ	72,8	71,0	65,4	64,7	64,0	66,0
	М	69,1	67,3	61,5	62,3	57,9	57,9
	Л	71,7	68,7	68,9	64,9	65,1	62,8
Жир, %	ВБ	9,6	10,9	15,5	16,5	17,9	16,9
	М	12,1	14,6	20,4	19,4	24,1	22,8
	Л	9,2	12,1	13,8	15,6	15,2	17,7
Протеїн, %	ВБ	16,6	17,1	18,1	17,8	17,1	16,0
	М	17,7	17,1	17,2	17,3	17,1	18,3
	Л	18,0	18,2	19,0	18,5	18,7	18,5
Сало							
Загальна волога, %	ВБ	14,9	10,0	7,4	6,15	6,4	5,5
	М	9,8	8,3	7,4	5,8	6,2	5,3
	Л	14,8	9,2	9,6	8,7	7,7	6,9
Жир, %	ВБ	78,5	86,4	90,1	91,6	91,8	92,7
	М	86,0	88,9	90,1	92,1	92,3	93,2
	Л	79,9	87,3	86,6	88,4	90,1	90,7
Йодний показник, %	ВБ	57,9	63,9	58,1	59,0	58,1	57,9
	М	48,3	61,2	61,8	58,7	58,5	57,1
	Л	61,9	64,3	63,3	62,4	51,6	61,1
Щільність, кг/м ³	ВБ	0,87	0,88	0,87	0,87	0,87	0,87
	М	0,88	0,88	0,86	0,86	0,87	0,86
	Л	0,88	0,88	0,88	0,87	0,87	0,86

Ніжність м'яса з віком зменшується. Породні відмінності проявляються більш чітко з 7-місячного віку. Із віком м'ясо усіх порід стає більш жорстким. Вміст зв'язаної води м'яса усіх порід із віком підвищується, що вказує на покращання його технологічних якостей.

Найкращий показник вологості був у м'ясі свиней миргородської породи і найменший – у породі ландрас. Із цим показником тісно зв'язані втрати м'яса під час кулінарної обробки.

За результатами останнього породовипробування (2002 рік) у м'ясі універсальних і сальних порід цей показник коливався в межах від 28,1 % до 35,8 %, а м'ясних – від 28,1 % до 28,5 %.

Втрати соку м'яса при кулінарній обробці обумовлені високою температурою, що викликає денатурацію білків і це істотно впливає на пониження вологості здатності.

Міжпородні відмінності за хімічним складом м'яса визначаються в основному вмістом вологи і жиру і, в меншій мірі, протеїну. Більш чітко відмінності проявляються з 6 – місячного віку.

Із ростом молодняку підвищується біологічна повноцінність протеїну – вміст амінокислоти оксіпроліну зменшується, а триптофану – збільшується.

У салі свиней з віком знижується вміст жиру. У всі вікові періоди найбільше жиру було в салі миргородської породи і найменше – в породі ландрас. Із віком відмінності підсилювались.

Йодний показник у всіх порід до 5-місячного віку збільшувався, а потім знижувався незначно. Подібна закономірність встановлена і за щільністю сала. Вищі показники були в салі свиней породи ландрас. Значних породних відмінностей не було встановлено.

Висновки:

1. Формування м'ясності в піст ембріональному онтогенезі здійснюється нерівномірно, має вікові і породні особливості. Найбільш інтенсивні зміни проявляються в ранньому періоді – до 4 – 5 місяців. Із віком підвищується забійний вихід, покращується сортовий склад туші і відрубів, збільшується вміст м'яса.

2. У процесі онтогенезу м'язова, жирова і кісткова тканини розвиваються з різною швидкістю. У перші 5 – 6 місяців після народження швидше росте мускулатура, ніж жир і кістки. Потім темпи росту їх знижуються. Період формування м'язової тканини більш тривалий у свиней м'ясних порід, що обґрунтовує підвищення вагових забійних кондицій без погіршення якісних показників туш. Виявлено більший вплив на м'ясність породи (η_2 – 39,1 %) ніж живої маси при забої (20,5 %).

3. Із віком у свиней усіх вивчаємих порід змінюються фізико-хімічні якості м'яса і сала. Вміст вологи зменшується, а жиру і білка збільшується. Міжнародні відмінності незначні і неістотні. Фізико-технологічні показники м'яса і сала з віком покращуються, знаходяться в межах допустимих норм і свинина відповідає вимогам якісної й екологічно-чистої продукції.

Бібліографічний список

1. План селекційно-племенної роботи в свиноводстві Української ССР на 1976–1980 гг. / П. П. Остапчук, Р. К. Агеев, Н. Т. Денисенко, М. В. Зубец и др. – К., 1977. – 76 с.

2. Програма селекції з м'ясними генотипами свиней в Україні на 2003–2012 роки / Д. М. Микитюк, А. М. Литовченко, С. А. Гнатюк та ін. – К., 2005. – 88 с.

3. Генофонд національних порід України, їх создатели и современные координаторы / под ред. В. П. Рыбалко, А. А. Гети, В. И. Герасимова. – Полтавський літератор, 2011. – 156 с.

4. Рыбалко В. П. Сучасний стан і подальший напрямок селекційно-племенної роботи по розведенню червоної білопоясої породи м'ясних свиней / В. П. Рыбалко // Ефективне тваринництво. – 2013. – № 7. – С. 12 – 17.

5. Породный генофонд свиней в Україні / В. О. Медведев, А. І. Хватов, А. І. Тищенко та ін. // Наук.-техн. бюл. / УААН. Ін-т твар-ва. – Х., – 2007. – № 95. – С. 155 – 159.

6. Яцун Я. Я. Эмбриональный рост и развитие свиней разного направления продуктивности / Я. Я. Яцун // Научно-технический бюллетень, НИИЖ Лесостепи и Полесья УССР. – Х., 1972. – № 3. – С. 12 – 15.

7. Методические рекомендации по использованию метода оценки свиней по собственной продуктивности для повышения их откормочных и мясных качеств / В. А. Медведев, Н. Я. Чумаков, А. Ф. Ткачов, Н. И. Бугаев, А. И. Хватов. – Х., 1975. – 17 с.

8. А. с. 1244589 СССР 4G 01 № 33 / 12 Способ определения качества мяса / Н. И. Бугаев, В. А. Медведев, С. Г. Осипов. – заявитель НИИ жив-ва Лесостепи и Полесья УССР. – № 366 85 83; заяв. 23.11.83; опуб. 23.08.89, Бюл. № 31.

9. Результати породовипробування у свинарстві / В. П. Рибалко, Ю. Ф. Мельник, В. М. Нагаєвич [та ін.] // Вісник аграрної науки. – 2004. – № 7. – С. 34 – 40.

ФОРМИРОВАНИЕ МЯСНОСТИ СВИНЕЙ РАЗНОГО ТИПА ПРОДУКТИВНОСТИ В ПОСТЭМБРИОНАЛЬНОМ ОНТОГЕНЕЗЕ

Хватов А. И., Хватова М. А., Институт животноводства НААН

В статье представлены результаты исследований по формированию мясности свиней разных типов продуктивности в постэмбриональном периоде онтогенеза.

Установлено возрастные и породные особенности формирования откормочных и забойных качеств, морфологического и сортового состава туши и отрубов, физико-химических и технологических показателей мяса и сала.

Отмечено более интенсивный рост показателей продуктивности в начальном периоде онтогенеза.

Выявлено значительное преимущество свиней мясного типа продуктивности над сальными и универсальными породами по всем возрастным периодам формирования мясности.

Ключевые слова: свиньи, породы, откормочные, убойные и мясные качества, туши, отруба, мясо, мясность, жир.

FORMATION OF PIG'S MEATINESS WITH DIFFERENTLY DIRECTED PRODUCTIVITY AT POSTNATAL OF THE ONTOGENESIS

Khvatov A. I., Khvatova M. A., Institute of animal science, UAAS

The material of the article presents the results of studies formation pig's meatiness with differently directed productivity at postnatal of the ontogenesis.

It has been determined age and breed peculiarities of formation by fattening, slaughtering and meatiness qualities, morphological and variety composition carcasses and chops, physic-chemical and technological traits meat and fat.

There was revealed that the grow and development of pigs had more high significance in begin periods formation meatiness of pigs.

It has been found considerable the preferences of pigs meat direct productivity above fattening and combining breeds at all age periods formation of the meatiness.

Key word: pigs, breeds, fattening, slaughter and meat qualities, carcasses, chops, meat, meatiness, fat.